Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.
Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 20. Dnia 22. Października 1882. IX. rocznik.

Podwyższenie stopy procentowéj przez Austro-Węgierski Bank.

Znaczny wywóz złota z Europy i zwichnięcie stosunku w zapasach złota a srébra w Banku angielskim, francuskim i belgijskim, spowodowało podwyższenie stopy procentowéj w piérwszorzędnych instytutach banknotowych na kontynencie, a za tym przykładem poszedł i Austro-Węgierski. Rada jeneralna tegoż banku uchwaliła d. 19. b. m., na wniosek jeneraln. sekretarza Leonharda, podwyższenie stopy procentowéj od eskonta weksli z 4 na 5 od sta, a od lombardu z 5 na 6 od sta. W Austryi nie było jednak konieczności do tak znacznéj podwyżki procentowéj, a p. Leonhard motywował ją jedynie obawą, iż place zagraniczne gotowe wyzyskać niższy eskont w Austryi, gdyż są w posiadaniu znacznéj ilości wekski austryackich, daléj że Austro-Węgierski Bank, zazwyczaj pod koniec roku zmuszony do udzielania znaczniejszych kredytów, nie podoła do końca grudnia stawianym wymaganiom, a w końcu sądził p. Leonhard, iż należy przez podwyżkę procentową wpłynąć na świat kupiecki i bankowy, aby w tych czasach, nieco zaniepokojonych, miano się na baczności. „*Es ist wol geboten*— powiada sprawozdanie jeneralnego sekretarza — *dass der Generalrath der Oesterreichisch-Ungarischen Bank die Geschäftswelt auf die dermalen veränderte Situation des Geldmarktes und auf den dermalen beschränkten Stand der verfügbaren Mittel der Bank durch ein rechtzeitig gegebenes Signal aufmerksam mache*“.

I my z téj téż strony na sprawę zwiększonéj raty bankowéj w stosunku do stowarzyszeń się zapatrujemy. Stowarzyszenia nasze nie korzystały dotąd w téj mierze z kredytu w Austro-Węgierskim Banku, aby podwyżka raty bankowéj (procentu) bezpośredni na nie wpływ wywarła. Dopóki Gal. Kasa Oszczędności, główne dla nas źródło bankowego kredytu, procentu nam nie podwyższa, a na to dotąd się nie zanosi, i dopóki marga (różnica procentu pobiéranego i płaconego) wynosi u nas nie mniéj jak 2%, dopóty możemy się nie troszczyć o ruch, wywołany podwyżką stopy procentowéj. Wszakże podwyżkę tę uważać musimy jako sygnał, jako wskazówkę, aby się mieć na baczności.

Od kilku miesięcy pieniądz poczyna się chować. Zbytku gotówki, jak do niedawna, już nie czuć i owszem brak jéj poczyna w bankach przypominać, że procent od depozytów (wkładek), doprowadzony do *minimum*, także może pójść w górę.

Wywołana napływem gotówki większa liberalność w udzielaniu kredytu przez większe zakłady, może także ustąpić, a jéj miejsce zajmą: ściślejsza cenzura i ciaśniejsze granice dla poszczególnych klientów.

Uważamy więc za swój obowiązek w téj ważnéj chwili uspokoić przedewszystkiém stowarzyszenia, że sama jeszcze podwyżka stopy procentowéj przez Austro-Węgierski Bank nie nakazuje im u siebie podwyższać, i tak niestety jeszcze nie bardzo niskiéj, stopy procentowéj od pożyczek, ani téż dość już wysokiéj stopy procentowéj od wkładek oszczędności. I owszem norma, do któréj dążyć należy: najwyżéj 8% dla członków od pożyczek a 6% od wkładek, jeszcze w obec raty bankowéj 5 i 6% i w obec stopy procentowéj Gal. Kasy Oszczędności: 5% od pożyczek a 4% od wkładek, na razie zmiany nie potrzebuje. Wszakże z drugiéj strony zarządy stowarzyszeń powinny być teraz bardzo ostrożnymi: nie należy obecnie rozszérzać dzisiejszego interesu, nie należy zbyt liberalnie, wbrew postanowieniom regulaminów, kwapić się ze zwrotem wkładek — a przedewszystkiém nie spuszczać się na pomoc zewnętrzną.

Pomimo najlepszych chęci, mogą nawet Zakłady dla nas najprzyjaźniejsze, jak np. Gal. Kasa Oszczędności, w danym razie kredyt nam ścieśnić, a wtedy mogłyby nam się te ogólne stosunki targu pieniężnego boleśnie dać we znaki.

Tę wstrzemięźliwość i ostrożność tém łatwiéj zresztą naszym stowarzyszeniom dziś zachować, o ile że stowarzyszenia w kraju jak nasz rolniczy, właśnie nie w ostatnim, ale przy końcu piérwszego i na początku drugiego kwartału większych potrzebują zapasów pieniędzy, w ostatnim zaś i na początku piérwszego kwartału każdego roku powinny mieć i mają większe spłaty ze strony członków.

Chwila zatém jest ważna, a sytuacya poważna, lecz bodaj dla naszych stowarzyszeń tę odniosła korzyść, iżby nauczyły się być rozważnemi w chwilach trudniejszych, niż te, które w ostatnich trzech latach nam sprzyjały.

Sprawa stowarzyszeń zaliczkowych w Sejmie.

Stowarzyszenia nasze zaliczkowe dają co roku sposobność w Sejmie c. k. Rządowi, Wydziałowi krajowemu i posłom sejmowym do objawiania zdań swoich o ich potrzebie i użyteczności.

W roku obecnym padło o tych stowarzyszeniach kilka uwag na 26. posiedzeniu dnia 16. b. m. przy sposobności dyskusyi nad sprawozdaniem „komisyi dla spraw gminnych kas pożyczkowych o wniosku Wydziału krajowego względem urządzenia zbiorowych kas pożyczkowych dla gmin“.

O saméj sprawie kas zbiorowych była już w piśmie naszém mowa w r. 1880. i 1881. dla tego téż o tém niefortunnym pomyśle możemy dziś zamilczeć, ze sejmowych jednak protokołów stenograficznych wyjmiemy ustępy, odnoszące się do naszych stowarzyszeń.

Między innemi powiada sprawozdanie komisyi (ref. Dr. Skałkowski):

„Wobec pomyślnéj działalności powiatowych instytucyi kredytowych, t. j. towarzystw zaliczkowych, powiatowych kas oszczędności i powiatowych kas pożyczkowych, nie należy już, zdaniem komisyi, dążyć do utworzenia nowych zakładów kredytowych, o całkiem odrębnéj organizacyi, lecz raczéj popiérać rozwój tych instytucyi, których skuteczny i dobroczynny wpływ na uregulowanie stosunków kredytowych ludu wiejskiego długoletniém już stwierdzony jest doświadczeniem. — Instytucye te nie są przeznaczone do zastąpienia gminnych kas pożyczkowych, które jako zakłady wyłącznie lokalne, mają właściwy sobie zakres działania w obrębie gminy, i udzielać powinny włościanom tylko kredytu osobistego, w kwotach drobnych, dla zaradzenia nagłéj potrzebie. Lecz jeżeli włościanin potrzebuje znaczniejszego kredytu, najwłaściwszém dla niego źródłem są powiatowe zakłady kredytowe, nie obliczone na zysk, lecz opiekujące się dłużnikiem, aby nie zmarnował lub źle nie użył kredytu.

Zalety powiatowych instytucyi kredytowych wykazała sejmowa komisya pożyczkowa z r. 1878. przez sprawozdawcę swego Henryka hr. Wodzickiego, tak jasno i treściwie, że do obrazu tego nie wiele dodaćby można. Nie została téż zawiedzioną nadzieja, wyrażona przez komisyą pożyczkową w 1878. r. — co do rozwoju tych instytycyi; — towarzystwa zaliczkowe mianowicie, których z końcem r. 1880. było 112 — wykazały z końcem r. 1880. stan pożyczek w sumie przeszło 9 milionów, a pomiędzy członkami tych towarzystw było wówczas przeszło 25 tysięcy włościan *); powiatowe kasy oszczędności zaś, na wzór wadowickiéj, powstały już w Wieliczce, Myślenicach i Krakowie, a powstaną zapewne i w innych powiatach, do czego téż Wydział krajowy zachęca Reprezentacye powiatowe okólnikiem swoim z dnia 7. marca 1882. l. 5.926.

Zawdzięczyć téż należy w znacznéj części działalności tych instytucyi — powstrzymanie dalszego wzrostu wierzytelności Banku włościańskiego, — i powolne, lecz stałe obniżanie się stanu tych pożyczek. — Ludność wiejska bowiem ma już w przeważnéj liczbie powiatów instytucye, założone zwykle za inicyatywą Reprezentacyi powiatowych, które otwiérają jéj kredyt pod jak najkorzystniejszymi warunkami, a obok tego czuwają, aby tani kredyt nie został zmarnowany lub źle użyty. Włościanie więc w powiatach, gdzie takie instytucye istnieją, nie potrzebują już zadłużać się w Banku włościańskim.

Według zamknięć rachunków Banku włościańskiego, drukiem ogłaszanych, miał ten Bank w Galicyi (z wyłączeniem Bukowiny):

z końcem r.	dłużników	z sumą długu
1876.	44.390	7,173.585 zł.
1877.	45.252	7,003.048 „
1878.	43.364	6,700.502 „
1879.	40.112	6,469.963 „
1880.	37.511	6,239.628 „
1881.	34.613	5,996.461 „

Ubyło więc Bankowi włościańskiemu w przeciągu 6 lat 9.777 dłużników, a stan pożyczek (w kapitale) zmniejszył się o 1,177.124 zł. w. a.

Komisya mniema zatém, iż należy do uporządkowania stosunków kredytowych ludności włościańskiéj dążyć i nadal tą drogą, którą Wys. Sejm w r. 1878. za właściwą uznał, t. j. przez rozpowszechnienie i rozwój towarzystw zaliczkowych, powiatowych kas oszczędności i powiatowych kas pożyczkowych, przy czém podnieść wypada, że działalność tych instytucyi może doznać znakomitego poparcia od Banku krajowego. — O ileby zaś kredyt, udzielany włościanom przez te instytucye prowincyonalne, był niedostatecznym z tego

*) Z końcem r. 1881.: 122 towarzystw, stan pożyczek przeszło 11 milionów i 33.500 włościan. (Przyp. Red.)

względu, że nie mogą one z natury swéj udzielać długoletniego, amortyzacyjnego, niewypowiedzialnego kredytu — będzie taki właśnie długoletni kredyt amortyzacyjny udzielanym przez oddział hipoteczny Banku krajowego. Obok tego istnieć mogą gminne kasy pożyczkowe z pożytkiem dla kraju, jeżeli tylko zapewniony będzie wyższym władzom autonomicznym odpowiedni wpływ na ich zarząd — i stosowne środki do uchylenia wadliwéj administracyi.

Nieuznając więc potrzeby tworzenia całkiem nowéj organizacyi kredytowéj — wobec istniejących już, a pomyślnie fukcyonujących prowincyonalnych instytucyi, tudzież w obec Banku krajowego, — komisya nie może także pominąć milczeniem, że wprowadzenie w życie projektowanych przez Wydział krajowy kas zbiorowych natrafiłoby w wykonaniu na mnogie trudności".

P. komisarz rządowy Filip Zaleski, polemizując z komisyą, rzekł między innemi:

„Zbyteczność zbiorowych kas gminnych motywuje sprawozdanie głównie istnieniem innych powiatowych instytucyi kredytowych, a mianowicie powiatowych kas pożyczkowych, powiatowych kas oszczędności i towarzystw zaliczkowych. Ponieważ jednak tych dwóch piérwszych jest tak mała liczba, i tak małymi rozporządzają funduszami, iż wcale w rachubę wchodzić nie mogą, przeto pozostają tylko towarzystwa zaliczkowe. O nie téż tu głównie chodzi, bo istotnie zbiorowe kasy gminne, gdyby weszły w życie, zrobiłyby tym towarzystwom znaczną konkurencyą i obniżyłyby dochody tych, którzy tam pod formą udziałów lub w inny sposób pieniądze swe korzystnie lokują.

Że zaś towarzystwa zaliczkowe nie tak bardzo korzystnie oddziaływają na stosunki kredytowe włościan, jak twierdzi sprawozdanie, okazuje się z dwóch okoliczności: po piérwsze, że ich stopa procentowa bynajmniéj nie jest niższą od teraźniejszéj stopy procentowéj banku włościańskiego (8%) a często nawet wyższa, a po drugie, iż w czasie swego największego rozwoju to jest w ostatnich 5 latach wcale nie wpłynęły na zmniejszenie pożyczek w banku włościańskim.

Aby to drugie należycie ocenić, nie trzeba brać za podstawę tych cyfer, jakie (zresztą mylnie) podaje sprawozdanie, lecz sumę rzeczywiście udzielonych w tym czasie przez bank włościański pożyczek. Ta się zaś tak przedstawia:

Wypłacono pożyczek:

w roku 1878	. . . .	491.055 zł.
„ 1879	. . . .	597.566 „
„ 1880	. . . .	543.445 „
„ 1881	. . . .	500.919 „
„ 1882 do końca września	.	421.732 „

a dodawszy do tego proporcyonalną część za ostatni kwartał 1882, to jest 105.433 zł., otrzymamy zatem sumę 527.165 zł. Widzimy tedy, że pożyczki idą w banku włościańskim od lat 5ciu w jednakiéj prawie wysokości, a udzielane przez towarzystwa zaliczkowe pożyczki nie wystarczają potrzebującym kredytu włościanom, bo gdyby tak było, wydawane przez bank włościański pożyczki rok rocznie musiałyby się umniejszać".

P. Zatorski zaś wspomniał o towarzystwach temi słowy:

„Mianowicie zgadza się komisya ze zdaniem, że należy dążyć do rychłego gromadzenia tych funduszów gminnych dla konwersyi uciążliwych długów włościańskich, a to dla tego, że Bank krajowy czynność tę korzystniéj dla dłużników przeprowadzi, że w obec skutecznéj działalności towarzystw zaliczkowych i innych, nie należy tworzyć instytucyi nowych, lecz raczéj popiérać te, które istnieją, a to tém bardziéj, skoro 25.000 włościan są członkami tych instytucyi i właśnie tym instytucyom zawdzięczyć mamy zmniejszenie się długów w banku włościańskim; że zaprowadzenie tych nowych instytucyi natrafi na ogromne trudności a nawet na opozycyą, a nakoniec, że przysporzy znacznéj czynności Wydziałowi krajowemu i znacznych kosztów.

Zapewne, zarzuty to ważne, jednakowoż mnie się ta rzecz odmiennie przedstawia. Komisya sama przyznaje, że towarzystwa zaliczkowe i im podobne nie mogą zastąpić kas pożyczkowych gminnych, a jabym poszedł o krok daléj, bo mnie się zdaje, że owe towarzystwa zaliczkowe są zupełnie czém inném, niż kasy pożyczkowe gminne, one są bankami opartymi na formie stowarzyszeń, bankami depozytowymi, obracającymi fundusze deponowane na zaliczki dla członków. Wiadomo, że u nas te towarzystwa zostały założone według systemu Schulzego z Delitzscha. Te towarzystwa jako zaliczkowe, jako zaliczające brakujący kapitał obrotowy, służą dzielnie w mieście rzemieślnikom, kupcom, a na wsi średnim i większym rolnikom, lecz nie wystarczają rolnikowi małemu, który potrzebuje kredytu trwałego bez cechy zaliczki, bo ten rolnik mały, pozbawiony wszelkich środków prócz kawałeczka często lichéj ziemi, nieskłonny do racyonalnego gospodarowania, potrzebuje, aby go do tego pobudzić, odrębnego kredytu.

Wiadomo, że w prowincyach nadreńskich właśnie dla tego, że system Schulzego-Delitzscha dla małych rolników nie wystarczał, burmistrz z Neuwied Raiffeisen wymyślał nowy sposób pomocy, tak zwane „Darlehens-Cassen-Vereine", instytucye o czysto lokalnym charakterze, gdzie drobne pożyczki i ciągłe czuwanie nad stanem dłużnika wyrównywają sprzeczności w terminach i chronią kasy od bankructwa — w ogóle spór o system Schulzego i Raiffeisena rozstrzyga w ten sposób, że oba te systemy na wsi pogodzić się dadzą. Podobne do tych kas nadreńskich są nasze kasy pożyczkowe gminne."

*

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Wrzesień 1882.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały (z końcem miesiąca) zł.	ct	Fundusz rezerwowy (z końcem miesiąca) zł.	ct	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct	Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct	Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct
Bełzie	2612	05	426	35	13943	74	1672	.	338	23	15277	51	6000	.	.	.	.	.	6000	.
Birczy	9944	95	1299	33	10340	6	1724	.	746	72	11317	34	39000	.	7773	.	8825	.	37948	.
Bochni	20209	64	1689	60	41244	93	350	.	1385	.	40209	93	34482	52	14815	84	11861	.	37437	36
Bóbrce	3744	47	946	93	9547	19	426	40	571	20	9402	39	8020	.	3200	.	2150	.	9070	.
Bołszowcach	2337	.	300	.	2248	77	32	.	1030	29	1250	48	5400	.	.	.	200	.	5200	.
Busku „Wz. pom."	15648	11	441	.	30728	55	6380	78	5977	08	31132	25	2857	30	3096	.	1353	.	4600	30
„ kredyt.	40414	16	4826	15	25473	4	6112	98	5273	46	25412	56	7343	.	630	.	2230	.	5743	.
„ Tow. zal.	4213	15	1982	38	4715	82	338	.	180	.	4873	82	6418	76	.	.	.	.	6418	76
Białéj „Wz. pom„	12459	58	737	71	39255	03	5091	.	4064	23	40281	80	31802	85	7713	63	8983	28	30533	20
Dąbrowéj	52661	01	12212	89	.	.	.	.	.	.	.	.	179652	51	9979	85	8906	32	180726	04
Delatynie	11011	13	1178	24	7605	56	66	60	721	85	6949	77	13616	88	3000	.	1617	88	14999	.
Dobromilu	8986	42	408	9	6026	17	716	.	187	57	6554	60	2250	.	.	.	350	.	1900	.
Drohobyczu	18551	67	3217	.	57240	60	3679	86	941	17	59979	29	23119	03	4885	72	6140	96	21863	79
Glinianach	40780	77	5903	45	124614	21	5236	35	3895	78	125954	78	40665	28	18600	.	5220	28	54045	.
Gorlicach	56727	36	7721	58	105868	17	2023	08	3442	99	104448	26	51033	64	18066	09	17456	84	51642	89
Cieszanowie	27939	43	1545	43	28647	84	1619	19	952	48	29314	55	.	.	.	.	.	.	.	.
Jaryczowie now.	442	15	158	75	139	13	10	.	.	.	149	13	990	.	.	.	30	.	960	
Jarosławiu	30843	79	4164	46	51612	58	10234	.	3769	27	58077	31	13900	11	.	.	.	.	13900	11
Jaworowie	5731	52	277	77	16604	47	1472		888	75	17187	72	6000	.	1000	.	2500	.	4500	.
Jordanowie	2089	09	384	74	17400	75	100	.	10	.	17490	75	.	.	.	.	.	.	.	.
Kolbuszowéj	5013	.	803	.	5403	77	105	.	80	.	5428	77	4400	.	.	.	.	.	4400	.
Kołomyi	17680	91	1725	12	73032	78	6011	.	2739	30	76304	48	2400	.	.	.	.	.	2400	.
Komarnie	10651	85	1629	30	45682	47	798	65	320	.	46161	12	2000	.	.	.	.	.	2000	.
Kańczudze	2637	46	200	.	929	96	33	37	.	.	963	33	5800	.	.	.	.	.	5800	.
Kozowéj	158	75	52	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1000	.	.	.	1000	.
Krakowie	49552	76	60	33	76478	70	5070	12	6900	54	74648	28	15668	.	5395	.	6092	.	14971	.
Krakowcu	5965	44	396	.	3822	88	4	95	783	42	3044	41	7700	.	8000	.	5500	.	10200	.
Krynicy	4136	30	397	.	14402	05	3071	99	32	31	17441	73	7000	.	.	.	.	.	7000	.
Kałuszu	9435	82	765	37	6596	75	998	.	1077	96	6516	79	16800	.	3000	.	1250	.	18550	.
Limanowéj	31350	19	2992	91	53468	76	8799	45	8190	08	54078	13	29328	06	9111	69	7089	41	31350	34
Lwowie wz. kred.	12185	92	879	32	47117	21	14419	99	3123	32	58413	88	16050	.	5201	.	5370	.	15881	.
„ urz. pocz.	25560	38	1051	14	16051	28	318	15	699	94	15669	49	8800	.	4400	.	2700	.	10500	.
„ Tow. zal.	142238	12	13792	.	449039	14	79992	51	64028	34	465003	31	146818	15	57256	.	53081	50	150992	65
Łańcucie	29594	87	14446	.	156534	50	6485	83	8935	02	154085	31	26200	.	5000	.	3200	.	28000	.
Makowie	9102	67	1630	38	55737	66	1248	23	195	81	56790	08	1700	.	.	.	1700	.	.	.
Maryampolu	3552	50	381	26	2445	15	37	50	.	.	2482	65	4000	.	.	.	.	.	4000	.
Mikołajowie	720	35	74	.	112	82	3	.	.	.	115	82	4000	.	.	.	.	.	4000	.
Mielcu	11863	43	2400	29	48171	29	400	87	2459	11	46113	05	.	.	.	.	.	.	.	.
Milówce	5514	95	642	65	15143	78	77	21	382	96	14838	05	1500	.	.	.	.	.	1500	.
Mościskach	12008	97	6135	42	40606	68	2546	06	3575	16	39577	58	8000	.	.	.	.	.	8000	.
Now. Sączu	33144	07	6131	88	124690	62	5693	05	4841	17	125542	51	.	.	.	.	.	.	.	.
„ „ zast.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9019	45	1998	24	3372	47	7645	22
Oświęcimie	6644	26	700	48	17268	42	585	.	1491	68	16361	74	.	.	.	.	.	.	.	.
Pilźnie	4267	70	1236	84	11281	13	705	.	817	6	11169	7	6600	.	.	.	300	.	6300	.
Przemyślu	41671	14	7750	78	125328	64	2911	65	7496	59	120743	07	49440	.	15900	.	9990	.	55350	.
Przemyślanach	6161	74	2789	02	22700	75	6981	.	5988	89	23692	86	12200	.	.	.	.	.	12200	.
Podgórzu	10641	29	1076	90	62940	99	1930	91	1895	20	62976	70	9424	.	.	.	3724	.	5700	.
Radomyślu	1402	60	314	63	3348	49	158	.	1	30	3505	19	3600	.	.	.	.	.	3600	.
Radziechowie	16089	75	4008	.	56905	54	2438	52	5486	38	53857	68	13538	80	4500	.	1500	.	16538	80
Rudkach	10343	50	1404	33	35801	17	1279	80	232	27	36848	70	2212	70	.	.	.	.	2212	70
Sieniawie kr. miej.	2949	79	528	.	13842	99	2408	82	1557	.	14694	81	2534	.	100	.	.	.	2634	.
„ Tow. zal.	3721	07	644	70	19556	93	211	85	70	.	19698	78	.	.	.	.	.	.	.	.

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek (z końcem miesiąca) zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu biernego (z końcem miesiąca) zł.	ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct.	Koszta założ. ruchomości i adm. (z końcem miesiąca) zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu czynnego (z końcem miesiąca) zł.	ct.	Gotówka (z końcem miesiąca) zł.	ct
Bełzie	1329	49	.	.	23647	96	577	07	1525	.	24595	89	349	62	38	99	660	89
Birczy	2881	6	995	57	59472	.	6984	.	7720	.	60478	.	1695	58	1755	13	457	56
Bochni	3971	58	880	33	93753	98	15966	96	18585	72	96372	74	2363	22	5245	52	416	96
Bóbrce	459	88	358	05	22411	92	1895	34	2593	09	23109	67	407	54	.	.	464	51
Bołszowcach	1095	59	290	45	10388	60	1329	50	200	.	9259	10	623	.	250	.	176	65
Busku „Wz. pom."	4566	82	.	.	49411	55	2418	68	3240	10	50232	97	2225	65	130	.	3799	86
„ kredyt.	4373	65	490	61	76566	24	2835	49	5541	88	79272	63	2208	10	5218	69	2521	53
„ Tow. zal.	1055	13	.	.	15611	20	591	.	1285	32	16305	52	1147	23	228	18	862	31
Białéj „Wz. pom„	2066	54	509	62	79721	38	24547	50	25252	60	80426	48	3966	49	712	57	1482	90
Dąbrowéj	7581	63	9477	83	228523	28	2503	25	10504	50	236524	53	1933	48	22614	33	1587	06
Delatynie	4519	20	319	61	32214	30	3334	80	3989	71	32869	21	2163	17	3307	22	636	85
Dobromilu	1684	58	105	78	17756	14	627	40	1390	.	18518	74	344	73	278	29	497	71
Drohobyczu	2054	52	784	38	96285	61	16090	57	17869	66	98064	70	2950	21	3835	40	1600	34
Glinianach	14379	30	2051	64	222005	67	9996	13	27455	44	239464	98	2610	22	489	34	550	40
Gorlicach	.	.	2088	24	191090	36	30772	70	28727	73	189045	39	4532	86	25853	13	3196	94
Cieszanowie	1717	01	.	.	56620	49	2432	37	4876	50	59064	62	561	84	795	11	94	85
Jaryczowie now.	74	64	96	19	1676	76	237	49	145	.	1584	27	202	98	20	26	73	35
Jarosławiu	6591	14	566	67	88125	27	6896	60	6146	.	87374	67	1558	42	164	38	25046	01
Jaworowie	1391	68	208	94	29047	08	5327	47	4615	.	28334	61	304	9	.	.	658	93
Jordanowie	2334	49	.	.	22405	22	631	33	693	.	22466	89	385	90	10	6	938	65
Kolbuszowéj	1301	81	399	31	16307	50	636	.	695	.	16366	50	430	58	395	41	153	40
Kołomyi	5853	53	1088	01	93444	13	8906	41	11700	.	96237	72	692	46	5045	90	3076	17
Komarnie	4441	01	2437	59	61952	71	6400	76	7660	.	63211	95	614	74	787	39	2708	79
Kańczudze	715	31	166	56	9728	39	330	39	506	.	9904	.	84	85	161	08	219	73
Kozowéj	17	50	.	.	.	.	.	.	1036	.	1036	.	134	18	.	.	70	43
Krakowie	10928	19	4147	98	138684	76	24165	38	22981	.	137500	38	3792	34	11984	41	1031	41
Krakowcu	1492	79	169	99	14781	90	1553	.	2670	.	15898	90	792	40	1640	92	2936	41
Krynicy	3269	81	312	16	25692	76	4520	.	7415	.	28587	76	851	57	1031	04	2086	63
Kałuszu	533	75	512	65	30231	04	3882	93	6274	.	32622	11	1016	53	506	18	2169	56
Limanowéj	3969	20	.	.	115680	95	4656	19	10118	41	121143	17	1122	60	687	50	787	50
Lwowie wz. kred.	2745	38	39	87	73435	71	15800	65	23033	50	80668	56	2548	97	1549	16	5379	68
„ urz. pocz.	2989	54	26	30	52034	40	5538	60	7792	.	54287	80	1083	31	238	71	322	77
„ Tow. zal.	20881	83	444	44	721093	65	150719	80	170983	17	741357	02	16281	65	29706	84	6006	84
Łańcucie	9744	58	8148	70	233339	56	9546	49	7360	.	231153	07	1974	10	6249	15	4643	14
Makowie	4901	95	173	83	68188	99	7750	09	4286	.	64724	90	1353	05	128	71	6392	25
Maryampolu	702	64	757	34	10870	.	1005	.	883	.	10748	.	230	78	321	96	545	65
Mikołajowie	281	83	35	64	4724	50	797	09	1050	.	4977	41	191	76	.	.	58	47
Mielcu	2260	14	4379	27	60287	38	2110	25	920	.	59097	13	912	28	6747	30	259	47
Milówce	889	33	.	.	21762	42	3015	.	3089	.	21836	42	541	96	576	66	429	92
Mościskach	1162	52	1166	.	65450	23	5888	68	5793	.	65354	55	483	63	1291	34	920	97
Now. Sączu	7427	50	36	64	158478	45	35897	47	33044	24	155625	22	2720	56	11809	49	2127	32
„ „ zast.	854	12	.	.	7822	.	3123	.	1803	.	6502	.	950	67	1046	67	.	.
Oświęcimie	1459	77	1435	61	24786	.	7348	.	6813	.	24251	.	401	64	836	17	1113	05
Pilźnie	2633	11	59	41	23508	.	7930	.	7419	.	22977	.	1561	42	25	59	521	13
Przemyślu	8111	26	5526	06	221488	15	40117	73	48325	.	229695	42	525	20	6597	79	.	.
Przemyślanach	871	44	.	.	42771	57	1729	35	3320	.	44362	22	1156	40	177	39	19	05
Podgórzu	3737	58	42	71	69908	.	9303	45	14893	24	75497	96	1462	17	6359	11	855	94
Radomyślu	560	91	38	64	8758	37	690	18	865	.	8933	19	224	69	27	28	236	81
Radziechowie	3420	20	1958	01	89282	42	4778	49	6923	62	91427	55	2276	98	98	77	2069	14
Rudkach	3937	70	.	.	50255	11	2862	37	3147	.	50539	74	1094	85	2087	47	1024	87
Sieniawie kr. miej.	2069	75	117	33	19185	72	1277	21	1580	.	19488	51	682	63	697	05	2125	68
„ Tow. zal.	4077	10	801	64	21283	.	1656	29	910	.	20536	71	3474	68	2822	22	2109	68

Tow. zaliczkowe w	Stan bierny																					
	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności								Pożyczki zaciągnięte									
	z końcem miesiąca		z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca	
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Skałacie	1577	20	485	48	293	65	.	.	.	.	293	65	4200	.	.	.	200	.	4000	.
Sniatynie	6890	55	839	88	12452	35	863	60	170	3	13145	92	7700	.	.	.	300	.	7400	.
Sokalu	13441	59	1757	48	77606	94	3022	10	2849	86	77779	18	15719	11	.	.	.	.	15719	11
Stanisław. Sp. & Cr.	106911	45	31513	45	310808	02	16166	86	23397	07	303577	81	11620	.	10300	.	7650	.	14270	.
„ bank zal.	68060	85	12921	02	196270	02	13089	77	8280	82	201078	97	61855	95	27324	63	33373	91	55806	67
„ oddz. zast.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	54368	93	.	.	3000	.	51358	93
Stryju Spar. & Cr.	10985	40	625	.	40643	24	8569	49	3819	43	45393	30	8435	.	.	.	3585	.	4850	.
„ zal.	11528	51	789	70	25398	64	1155	50	2558	90	23995	24	7500	.	.	.	800	.	9700	.
Tarnowie	20128	07	5830	01	90477	88	2181	33	2735	16	89924	05	4500	.	.	.	.	.	4500	.
Wykoty	3605	40	396	04	12497	94	.	40	.	.	12498	34	12000	.	900	.	1000	.	11900	.
Zakliczynie	6393	52	660	.	5838	97	115	.	50	.	5903	97	14300	.	.	.	500	.	13800	.
Zbarażu	12457	20	2787	.	14808	45	44	76	172	.	14681	21	18806	59	3006	66	3198	29	18614	96
Zborowie	1170	10	180	.	3144	36	100	.	.	.	3244	36	5000	.	.	.	.	.	5000	.
Złoczowie	17653	94	3751	40	65709	09	2589	.	925	77	67372	32	1500	.	.	.	.	.	1500	.

Hr. Krukowiecki zaś w swéj przemowie w ten sposób wplątaną w dyskusyą sprawę stowarzyszeń poruszył:

„Słyszałem narzekania na towarzystwa zaliczkowe. Zapewne, że nie mamy nic doskonałego, a nawet krytykowałem je niedawno w jednym dzienniku i powiedziałem, że na teraz nie wskażę tych, co biorą lichwę, ale na przyszły rok je wymienię i napiszę, że należałoby aby minister finansów te towarzystwa, które biorą lichwę pociągnął do podatku. Nie wszystkie są dobre, są żydowskie towarzystwa, które dla niskiego podatku zakładają się, a pożyczają na 12% i dają 19% dywidendy. Są to lichwiarskie zakłady. Ale są i dobre, a mojém zdaniem zniżenie stopy procentowéj tylko takim towarzystwom zawdzięczamy. Są takie towarzystwa, które pożyczają na 7 i 6% gotówką i bez hipoteki. Na 6% nie można narzekać“.

W końcu Dr. Skałkowski, broniąc wniosku komisyi, zarzucającego myśl tworzenia zbiorowych kas gminnych, wziął stowarzyszenia nasze w obronę przeciw komisarzowi rządowemu:

„P. Komisarz rządowy powiada, że dla tego komisya się oświadczyła przeciwko kasom zbiorowym, ponieważ one utworzą konkurencyą towarzystwom zaliczkowym. To zdaje mi się jest argumentem całkiem chybionym. Owe kasy zbiorowe, któreby utworzono, nie mogłyby nawet jednego miliona zebrać i dla towarzystw zaliczkowych, które rozporządzają kilku milionami, konkurencyą nie będą i być nie mogą. Towarzystwa zaliczkowe, założone za inicyatywą reprezentacyi powiatowych, które działają na ludność wiejską, jak np. w Dąbrowie, Nowym Sączu, Łańcucie, Sanoku, liczą włościan dłużników na tysiące, a kapitał obrotowy na krocie tysięcy. Dla nich taka konkurencya projektowanych kas nic nie znaczy.

Co do stopy procentowéj w towarzystwach, to myli się p. komisarz rządowy, twierdząc, że jest zbyt wysoką i że wynosi zwykle 8%. Jest ona obecnie znacznie zniżoną, w Przemyślu np. wynosi 6% bez hipoteki. Zresztą pozwalam sobie jeszcze tę uwagę uczynić, że dla włościańskiego kredytu niskość stopy procentowéj nie jest absolutnym ideałem, bo tu chodzi głównie o dobre użycie wypożyczonego kapitału, a czy o jeden procent, czy o pół procent wyższa lub niższa jest stopa procentowa, to jeszcze wiele nie stanowi.

Zarzut p. komisarza rządowego, że towarzystwa zaliczkowe nie wpłynęły na zniżenie pożyczek Banku włościańskiego, jest dla mnie trudny do pojęcia, bo przecie ja z urzędowych bilansów Banku włościańskiego wyjąłem te cyfry, które panowie zapewne raczyli odczytać, i w ten sposób wykazałem, że w przeciągu 6 lat ubyło Bankowi blisko 10.000 dłużników, a przeszło o jeden milion się zmniejszył stan pożyczek Banku włościańskiego. Co się tyczy nowych pożyczek Banku włościańskiego, to każdy wié, że są to w znacznéj lub nawet przeważnéj części pożyczki konwersyjne, że się zatém przez to nie podwyższa stan wierzytelności Banku.

P. Zatorski również nie jest łaskaw na towarzystwa zaliczkowe, twierdząc, że one według systemu Schulzego Delitzsch założone, a powinne być urządzone według Raiffeisena, który ma być wzorem pod tym względem, godnym naśladowania.

Co do mnie, mając w tym przedmiocie dość doświadczenia, mogę powiedzieć, że dziś ani Schulze De-

				Stan czynny													
Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone								Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
				Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąc							
z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
641	11	703	36	6137	59	262	52	.	.	5875	07	1401	29	86	93	337	51
1544	98	.	.	27903	33	1706	32	2700	.	28897	1	559	96	84	15	300	21
1295	51	3700	14	104098	03	2267	06	2210	.	104040	97	1473	78	3812	74	4395	52
30745	31	10615	19	442663	04	53617	.	53700	.	442746	04	.	.	.	.	1924	47
6727	53	5996	34	329131	76	56132	35	55818	81	328817	72	3006	96	17771	76	995	04
1539	71	952	58	55002	.	6688	.	4535	.	58847	.	.	.	414	50	599	72
4235	19	.	.	57563	57	14847	76	14969	48	57784	29	1982	17	2050	.	4272	03
3707	27	596	33	45920	66	4402	43	3962	.	45480	23	1518	28	1258	20	2060	34
1447	91	.	.	115541	29	10786	05	11343	85	116099	09	2096	57	1762	39	1871	99
60	78	1	60	27723	84	1399	87	1155	75	27479	72	347	11	334	08	301	25
1013	24	.	.	26779	.	1626	.	1491	50	26644	50	473	32	453	54	199	37
3255	08	861	35	45382	23	1956	33	2930	.	46355	90	1013	47	4731	70	555	73
547	18	1914	44	9197	.	470	34	589	30	9786	30	318	62	1744	27	236	89
4211	27	600	08	89165	11	6233	20	7898	.	90829	91	1235	31	50	.	2973	79

Uwaga. Umieszczamy rachunki tylko tych towarzystw, które nam je najpóźniej do 15. bm. w formie przez nas wskazanéj przysłały.

litzsch, ani Raiffeisen nie jest wzorem dla naszych towarzystw zaliczkowych, lecz że stosują się one do potrzeb i interesów naszego kraju i że zatém towarzystwa nie są ślepém naśladownictwem zagranicy, ale że działalność ich i kredyt przez nie dostarczany jest zastosowany do właściwości i potrzeb naszego ludu rolniczego."

Rezultat téj okolicznościowéj dyskusyi o stowarzyszeniach zaliczkowych w Sejmie, jest zdaniem naszém, następujący:

1. Ze strony władz krajowych i państwowych i ze strony t. z. konserwatywnych kierunków widzimy ciągłe niezrozumienie i ciągłą niechęć do stowarzyszeń zaliczkowych. Samoistna praca, samodzielne dźwiganie się tém niechętniéj jest widziane, im ono jest skuteczniejszém. Objaw ten skonstatowano, jak się dowiadujemy, na posiedzeniach komisyi dla kas zbiorowych gminnych.

2. W ustach c. k. komisarza rządowego brzmi nieco dziwnie zarzut stowarzyszeniom uczyniony, iż nie szkodzą zakładowi, któremu rząd dał koncesyą i przywilej i który przez swego komisarza nadzoruje. Nie oparte zresztą na faktach jest twierdzenie c. k. komisarza rządowego, że pożyczki przez stowarzyszenia udzielane włościanom, nie są korzystniejsze, niż przez Bank włościański. W tym kierunku mógł rząd całkiem inne zebrać wiadomości. Lepiéj równie charakteryzują zmniejszanie się interesu Banku włościańskiego cyfry podane przez komisyą, niż przez reprezentanta Rządu. Że od r. 1878. nie zmniejsza się cyfra rokrocznie udzielanych pożyczek dowodzi tylko, że u nas pomimo wszelkiéj agitacyi, ludzie wszędzie pożyczać będą, gdzie pieniądze dostaną. Natomiast stały spadek końcowego każdorocznego salda pożyczek, jak je komisya wykazuje, dowodzi znacznych spłat Banku rustykalnego, których, jak każdemu ze stosunkami krajowymi obznajomionemu wiadomo, dokonały w największéj części stowarzyszenia zaliczkowe, a nie kasy gminne, ani tych kilka kas powiatowych. Zresztą stowarzyszenia nawet nie bardzoby się gniewały, gdyby i téj zasługi pozbyć się miały, że przeszło milion, który ubył Bankowi włościańskiemu i jeszcze dalszy niejeden milion, który lichwiarze z obrotu między chłopami wycofali, nie pochodziły z ich kas, bo wtedy wobec notorycznego dziś braku innych instytucyi kredytowych dla ludu, śmiało powiedziećby można, że nasze stosunki znacznie się poprawiły, bo chłopom ubyło niezawodnie kilka milionów długów. Z jaką zresztą kwotą mają partycypować owych 33.500 chłopów, należących do naszych towarzystw, w kwocie udzielonych przez nie pożyczek, których stan dnia 31. grudnia 1881. wynosił przeszło jedenaście milionów złotych, a które w ciągu r. 1881. udzieliły pożyczek przeszło 23 milionów w obec zaledwie pół miliona, udzielonego w r. 1881. przez Bank włościański. Spodziéwaćby się raz należało, że już czas nawet przeciwnikom stowarzyszeń przekonać się o ich użyteczności i potrzebie — jak my się jest przekonali, że wszelkie pomysły i zamiary bezpotrzebnego stworzenia konkurencyjnych nam zakładów — spełzły na niczém, bo siła i prawda jest po naszéj stronie!...

3. Dr. praw i prof. uniwersytetu Zatorski widocznie nie wié, co są Raiffeisen'owskie kasy, skoro powiada, że nasze kasy pożyczkowe, choćby zbiorowe, mają być tém samém, co owe kasy Raiffeisenowskie. T. z. kasy Raiffeisen'owskie nie są kasami, ale stowa-

rzyszeniami o poręce nieograniczonéj członków, lecz bez wpłaty udziałów i z przeznaczeniem dla kredytu hipotecznego. Również musiał prof. Zatorski nie czytać, sławiąc kasy Raiffeisen'owskie, że wszystkie zrobiły nad Renem — fiasko!

X Zjazd ogólnego Związku austro-niemieckich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

(U.) Z uznania godną przedmiotowością zestawione są sprawozdania z tego Zjazdu, który odbył się w Krems w dniach 9. i 10. września b. r. Z tąd téż budzi on żywe zajęcie, spotęgowane okolicznością, że stowarzyszenia niemiecko-austryjackie znajdują się w położeniu, którego im pozazdrościć nie można. Uzasadnienie tego twierdzenia znajdą szan. czetelnicy w przebiegu obrad, a przedewszystkiem w dorocznêm sprawozdaniu patrona H. Zillera, który znajduje w organizacyi stowarzyszeń tak wiele braków, a owoce dotychczasowych prac tak niedojrzałymi, że go nawet o pessymizm posądzić można.

Nie możemy tu, pomimo najlepsze chęci, zestawiać porównań ani wyprowadzać wniosków o mniéj lub więcéj dodatnych rezultatach usiłowań naszych na polu stowarzyszeń, bo takie wnioski w ramach krótkiego sprawozdania zamknąć się nie dadzą. Ograniczamy się zatém na przedmiotowêm sprawozdaniu. Zgromadzeniu, reprezentowanemu przez 43 stowarzyszeń i 3 filialne związki, przewodniczył Gustaw Portheim ze Śmichowa (zastępywał go Schürer ze Stein a pióro prowadzili Dr. Vogler i Wrabetz z Wiédnia.) Burmistrz Dr. Dienstl powitał zgromadzonych serdecznie imieniem miasta, a po odpowiedzi przewodniczącego zabrał głos patron H. Ziller.

Powitawszy zgromadzonych podniósł na wstępie doniosłe znaczenie Związku i stanowisko tegoż, oraz zaznaczył, że w roku ubiegłym nie zaszło nic takiego, coby godnêm zanotowania być mogło, prócz staréj dla stowarzyszeń wrogiéj tendencyi, objawiającéj się w fiskalizmie władz podatkowych i usiłowaniach rządu, zmierzających do usunięcia stowarzyszeniom gruntu z pod nóg.

Po tym zwykłym, rok rocznie słowo w słowo od lat 10 powtarzającym się wstępie, przystąpił patron do właściwego sprawozdania.

Cyfer i dokładnych dat statystycznych podać nie mógł, gdyż rocznik dotąd nie ukończony, wiadomo mu jednak, że:

1. w ubiegłym roku liczba stowarzyszeń znacznie się zmniejszyła,

2. stosunek obcego do własnego kapitału jest w wysokim stopniu anormalnym,

3. stowarzyszenia zapoznają coraz bardziéj zasady zdrowych interesów i przekraczają granice, dla nich wskazane, a wreszcie

4. znaczna ilość stowarzyszeń nie poczuwa się do obowiązku publicznego ogłaszania sprawozdań i rachunków, co wyraźnie ustawą jest nakazane, i zastępuje kontrolę państwową, ta zaś w naturalnêm następstwie rzeczy długo na siebie czekać nie da.

Sprawozdanie kończy się (w ciągu mowy zasłabł zatron, a zastąpił go p. Karol Wrabetz) groźbą smutnych następstw i życzeniem, aby się obudził duch jedności, poczucie obowiązków, szanowanie ustaw i rzetelne zamiłowanie pracy, któraby podołała obowiązkom społecznym, ciężącym na stowarzyszeniach.

Z porządku dziennego (punkt 2.) przyjęto bez rozpraw rezolucyą: „Stowarzyszenie każde jest obowiązane przyjąć dla swego zarządu instrukcyą o prowadzeniu interesu, a dla rad zawiadowczych o nadzorze. Przyjęcie téj instrukcyi należy do Walnego Zgromadzenia."

Następnie (punkt 3.) uchwalono: „Zjazd przyjmuje rozesłaną przez patrona stowarzyszeniom zaliczkowym wzorową instrukcyą dla zarządów i rad nadzorczych, i takąż instrukcyą dla towarzystw spożywczych i zaleca stowarzyszeniom, by przyjęły zasadnicze postanowienia, tamże zawarte."

Punkt 4. W skutek przedłożonej przez I. Towarzystwo zaliczkowe we Wiédniu pracy p. t. „Wyjaśnienia pytań, dotyczących mniejszéj posiadłości i drobnego przemysłu" uchwalono jednogłośnie w śród objawów zadowolenia, co następuje: „Zjazd stowarzyszeń wypowiada ubolewanie, że przeważna część właścicieli mniejszych posiadłości i drobnych przemysłowców, oczekuje polepszenia losu tylko w drodze pomocy państwowéj. Zjazd wskazuje tymże ideę asocyacyi, opartéj na wzajemności, jako jedyny środek polepszenia ich bytu".

Następny (punkt 5.) wniosek Towarzystwa zaliczkowo-przemysłowego „die Als" we Wiédniu — wywołał bardzo ożywioną dyskusyą. Opiéwa on: „Towarzystwa zaliczkowe i kredytowe nie nadają się, z ducha swojéj organizacyi do zaspokojenia potrzeb kredytu hipotecznego", Rezolucyi nie przyjęto (niestety!) w téj formie, lecz zmodyfikowano ją w ten sposób, że zalecono tym stowarzyszeniom, które nie mogą uniknąć (!) konieczności udzielania kredytu hipotecznego – udzielanie go tylko w ograniczonéj wysokości, z pupilarnêm bezpieczeństwem i zastrzeżeniem 3 miesięcznego wypowiedzenia".

Przeciw tak zmienionemu (lecz jednomyślnie przyjętemu) wnioskowi, wystąpił już tylko patron, który uważał to jako zbyt daleko idące ustępstwo.

Punkt 6. stanowiła uchwała wzywająca stowarzyszenia zaliczkowe do używania jednostajnéj formy zamknięć rachunkowych, osobliwie bilansu i rachunku strat i zysków.

Z porządku dziennego (punkt 7.) uchwalono po długiéj dyskusyi:

1. „Obowiązkiem jest każdego towarzystwa zaliczkowego ogłaszać publicznie doroczne zamknięcia rachunków, które zawiérać powinny co najmniéj:

a) ruch członków i stan udziałów tychże,

b) rachunek kasy (z wyłączeniem sald roku ubiegłego),

c) rachunek strat i zysków,

d) bilans.

2. „Zaleca się tymże towarzystwom, aby zestawiały rachunki strat i zyzków podług wzoru, przez patronat opracowanego“.

Ostatnim punktem porządku dziennego piérwszego dnia obrad było zamknięcie rachunków Związku za r. 1881. (przychodu było 3.055 zł., co pokryło wydatki.)

W dniu 10. września dokonano wyborów do Wydziału, (punkt 9.) oznaczono Opawę, jako miejsce przyszłego Zjazdu.

W załatwieniu (10. punktu) przyjęto jednogłośnie bez rozpraw następujące dwie rezolucye:

1. „Zjazd zaleca stowarzyszeniom ażeby, w celu rozszérzania wiadomości i obudzenia żywszego zajęcia dla idei stowarzyszeń — na walnych zgromadzeniach oprócz spraw potrzebą i ustawami wskazanych, — urządzały także wykłady i rozprawy w kwestyach naszéj organizacyi i potrzeb. Oprócz walnych zgromadzeń zaś byłoby pożądaném urządzanie towarzyskich poufnych zebrań członków.“

2. „Zjazd zaleca stowarzyszeniom, ażeby na cele oświaty ludowéj wyznaczały corocznie odpowiednie kwoty z czystych zysków.“

Sprawozdawca Wrabec zalecił szczególnie subwencyonowanie niemieckiego „Schulvereinu“.

W końcu w załatwieniu 11. i ostatniego punktu porządku dziennego przyjęto jednogłośnie rezolucyą:

„Zjazd poleca patronatowi, ażeby imieniem towarzystw wniósł petycyą do c. k. ministerstwa skarbu, domagającą się wydania władzom podatkowym instrukcyi, któraby unormowała sprawiedliwy i z duchem ustawy z 27. grudnia 1880 r. zgodny wymiar podatków“.

Na tém zamknięto posiedzenie.

Pozostawiając ocenę doniosłości uchwał, powyżéj zamieszczonych, jakoteż wszelkie porównanie — pracy gruntowniejszéj, nie możemy pominąć milczeniem uwagi, że prawie wszystkie te rezolucye i uchwały są nam już dobrze znane z lat ubiegłych. Byłe one także przedmiotami obrad naszych zjazdów, a z całą skromnością podnieść możemy, że uchwały zjazdów znajdują u naszych stowarzyszeń silniejszy odgłos i posłuch, aniżeli u tych którzy piérwsi ideę stowarzyszeń w życie wprowadzili.

Ruch stowarzyszeń.

Nekrologia. Józef Kalasanty Zieńkowski, kasyer i b. członek Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Radziechowie umarł dnia 19. b. m. Zmarły był jednym z inicyatorów Radziechowskiego Towarzystwa i należał do jego Zarządu od czasu założenia. Zastępywał także kilka razy rzeczone Towarzystwo jako delegat na naszych Walnych Zgromadzeniach Związku. Cześć jego pamięci!

Bank krajowy. Dnia 18. i 19. b. m. dokonał Sejm wyborów do Rady Nadzorczéj Banku krajowego. Jeżeliby kto był zabobonnym, to mógłby uważać początek za mniéj fortunny. Wydział krajowy, jak wiadomo, nie utrzymał się w całości z piérwotną swą listą i zaraz na wstępie okazał się statut nie dość jasnym. Rezultat wyboru wiadomy. Jeżeli kiedy, to tym razem liczba głosów kusi do zestawienia według kwalifikacyi listy lokacyjnéj na wzór szkolnych:

Członkowie:

1. Henryk Kieszkowski	wybrany	119	głos.
2. Hipolit Bogdan	„	117	„
3. Józef Męciński	„	112	„
4. August Gorayski	„	105	„
5. Wacław Dąbrowski	„	100	„
6. Dr. Klemens Żywicki	„	97	„
7. Edward Jędrzejewicz	„	73	„
8. Emil Torosiewicz	„	73	„
9. Michał Dymet	„	62	„

Zastępcy:

1. Karol hr. Scipio	wybrany	77	głos.
2. Józef Pieńczykowski	„	77	„
3. Ignacy Drexler	„	62	„
4. Zygmunt Augustynowicz	„	61	„

Przy głosowaniu upadli: Dr. Józef Malinowski, Stanisław Markiewicz i Piotr Falkenhagen-Zalewski.

W propozycyi Wydziału krajowego pominięto zupełnie czynnych członków w ankietach i komisyach, zajętych w dotychczasowych pracach przygotowawczych, zwłaszcza co do głównych zasad organizacyjnych i statutowych Banku, jako to: Dra Tadeusza Skałkowskiego, który jeden z piérwszych poruszył myśl założenia Banku krajowego, Dyr. Fr. Zimę, profesorów Dra Leona Bilińskiego i Dra Tadeusza Pilata, z których piérwszy jest Patronem Związku stowarzyszeń, drugi jako dyrektor Gal. Kasy oszczędności stojąc w ciągłych i przyjaznych stosunkach ze stowarzyszeniami, należy do najznakomitszych ich znawców, a dwaj ostatni, właściwi w pracach tych przedstawiciele nauki i teoryi, okazywali zawsze jak najwięcéj życzliwości i zajęcia się sprawą stowarzyszeń.

I stąd téż systematyczne pominięcie tych nazwisk w propozycyi Wydziału krajowego, czyni mimowoli wrażenie fakcyjnéj do stowarzyszeń niechęci. Jeśliby przypuszczenie to okazało się prawdziwém, a przyszły Bank poszedł za tą wskazówką — wtedy Bank sam poniósłby największą stratę.

Oczekując dalszéj organizacyi Banku, wstrzymujemy się od wszelkich uwag i pozostajemy na stanowisku wyczekującém, jakie zajęły stowarzyszenia na ostatniém Walném Zgromadzeniu Związku. Nie powtarzamy nawet

wersyi, jakie osobistości mają już w Wydziale krajowym, jako przyszli kandydaci do Zarządu i wybitnych posad, zajmywać się pracami przygotowawczemi, lecz smutne czekałoby kraj rozczarowanie, gdyby p. Marszałek i referent II. Departamentu, nie wchodząc w kwalifikacye rzetelne i charakter wypróbowany kandydatów, kierowali się w wyborze osób tylko względami osobistych, a może niezupełnie uzasadnionych sympatyi i antypatyi.

Do funduszu zaopatrzenia stow. zar. i gosp. przystąpiło Tow. zal. w Radziechowie i Towarzystwo spożywcze we Lwowie razem z 5 funkcyonaryuszami. — Ofertę, czwartą z kolei, co do przyjmywania lokacyi kapitałów funduszu, wniosło Tow. zal. w Birczy.

Tow. szewców w Dąbrowie, stow. zar. z nieogr. por., założone 13. stycznia 1880. — dotąd bezczynne — dzięki staraniom p. Adolfa Kukiela wkrótce rozpocznie czynności. Obywatel ten, uproszony przez p. patrona, zajął się losem stowarzyszenia w mowie będącego. W piśmie z dnia 12. b. m. pisze p. Kukiel: „że Towarzystwo szewców w Dąbrowie nie rozwijało się z powodu braku ludzi do kierownictwa takowém“. Zarządzono więc nowe wybory. Prezesem Rady nadzorczéj wybrano p. Adolfa Kukiela. Dyrekcyą stanowią: ks. Ludwik Kozik, Ludwik Zakrzewski i majster szewski Józef Golonka. Tego ostatniego, jako fachowego członka Dyrekcyi, postanowiono posłać na praktykę do lwowskiego Tow. handlu skór. Ponieważ Towarzystwo dąbrowskie nie posiada funduszów, gdyż nie rozpoczęło czynności, przeto p. patron uwzględniając potrzebę i życzenia p. Kukiela, wyasygnował 30 zł. z kasy Związku stow. na pokrycie kosztów podróży p. Golonki.

Bank zal. w Stanisławowie uwzględniając przedstawienie patronatu, uchwalił przyjąć domicile weksli stowarzyszeń zaliczkowych, znajdujących się w rejonie stanisławowskiéj filii Austro-węg. Banku, we filii tegoż Banku. Dyrekcya stanisławowskiego Banku zal. ustanowiła tylko $^1/_8$% prowizyi od sumy zeskontowanych weksli, co jest dobrodziejstwem wobec haraczu, jaki za takie pośrednictwo opłacały stowarzyszenia „bankierom“ stanisławowskim.

Stow. pożyczk. „Wzajemna Pomoc“ w Makowie i władze podatkowe. Pomimo, że ustawa z 27. grudnia 1880. jest tak jasną, przecież władze podatkowe nie przestają nękać stowarzyszeń. I tak Starostwo myślenickie żąda od makowskiego towarzystwa wykazu indywidualnego osób, mających w stowarzyszeniu wkładki i kapitały, pomimo, że żądanie to, jak wiadomo, nacechowane zostało przez p. Ministra Skarbu za nieprawne. Daléj wymiar podatku dochodowego na r. 1880. uskuteczniano w wbrew wyraźnemu postanowieniu §. 2. I. i §. 5. ustawy na podstawie zysku z r. 1879., a nie z r. 1880. Nadto Towarzystwo rzeczone ma nadpłacony podatek w kwocie 19 zł. 98 ct., a Starostwo myślenickie skutkiem widocznego nieładu w zapiskach podatkowych, egzekwuje jakąś nieistniejącą zaległość w sumie 20 zł. 80 ct. Przeciw tym niewłaściwościom wniosło dotknięte stowarzyszenie przedstawienie, a p. Patron oświadczył gotowość wniesienia zażalenia do krajowéj Dyrekcyi Skarbu.

Uprzejmość p. Zillera. W num. 15. „Związku“ zauważyliśmy, że p. Ziller wydając drugi swój Rocznik stowarzyszeń austryackich za r. 1881, nie potrzebuje w prost od stowarzyszeń naszych zbiérać daty, bo znajdzie je w naszym Ósmym Roczniku. Przy téj sposobności przypomnieliśmy p. Zillerowi, że ogólny austryacki Zjazd stowarzyszeń ogłosił się w Kommotau jako niemiecko-austryacki. Skutkiem tego wysłał p. Ziller we wrześniu b. r. odezwę do naszych stowarzyszeń, w któréj je przestrzega, że skutkiem nienadesłania bezpośrednio wykazów nie przedstawią się należycie stowarzyszenia galicyjskie w ogólnym austryackim Roczniku (t. j. że będą pominięte. Przyp. Red.) Daléj zauważał p. Ziller, że Związek austryacki jest rzeczywiście niemiecki i że liczne miał zgłoszenia o przyjęcie ze strony niemieckich stowarzyszeń z Galicyi. (Możemy podziękować różnorodnym naszym żydowskim Vorschuss- Sparr- Credit- etc. Vereinom! Prz. Red.). Pomimo jednak téj — zresztą niewinnéj — kontrowersyi, posłaliśmy, jak co roku, p. Zillerowi nasz Ósmy Rocznik, lecz w 3 dni dostajemy nie otwarty pakiet napowrót z własnoręczną notatką p. Zillera: „*Zurück an Herrn Dr. Zgórski. Lemberg. Ziller m. p.*“ Jest to grzeczność nie lada, godna... żaka! Możemy jednak być spokojni o nasze Roczniki i nasze stowarzyszenia, które gdzie indziéj doznały słusznego i pochlebnego ocenienia, jak to czytelnikom wiadomo, ze sprawozdań c. k. centr. komisyi statystycznéj we Wiédniu, z organu Dra Schulzego-Delitzsch i innych.

Przestroga. Zgłosił się do naszego biura niejaki p. M. R. z zawiadomieniem, że musiał zaprotestować, jako niewypłaconą pomimo wypowiedzenia, książeczkę pewnego żydowskiego prowincyonalnego Towarzystwa. Przestrzegamy więc (na razie bez podania firmy dotyczącego Towarzystwa), aby nie nadużywano płaszczyka stowarzyszenia dla nierzetelnych interesów, bo w takim razie nie uchroni Towarzystwa od dalszych konsekwencyi nawet — niemiecka firma.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.